

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

МАТЕРІАЛИ

**VI Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців**

**«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО
ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ»**

присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та
менеджменту соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету
Ушинського

М. ОДЕСА - 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

**кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної
діяльності**

М А Т Е Р І А Л И

**VI Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців**

**«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО
ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ»**

присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та
менеджменту соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету
Ушинського

(Одеса, 20-21 травня 2022 року)

Одеса -2022

М 54 **Методологія та технологія сучасного філософського пізнання** //
Матеріали IV Міжнародної наукової конференції (Одеса, 20-21 травня 2022 р.)
135 с.

Рецензенти:

***Пальчинська Мар'яна Вікторівна** - доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри філософії, психології та педагогіки Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку,*

***Рибка Наталя Миколаївна** – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та методології науки Державного університету «Одеська політехніка»*

Збірник матеріалів VI Міжнародної наукової конференції «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» вміщує матеріали, які досліджують методологію сучасного пізнання; трансформаційні процеси в сучасному суспільстві; сучасні підходи до вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій; філософію історії в сучасному вимірі; філософсько-освітні парадигми сучасного суспільства; філософію синергетики та філософські погляди Г.Сковороди у світлі сучасності. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 11 від 30 червня 2022 року)

СЕКЦІЯ № 2 ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

*Аксьонова Віра Ігорівна (м.Кропивницький) – доктор філософських наук,
доцент кафедри професійної педагогіки та соціально-гуманітарних наук
Льотної академії національного авіаційного університету*

*Атаєв М., курсант гр. 184U IV курсу факультету льотної експлуатації
та обслуговування повітряного руху Льотної академії національного
авіаційного університету*

ДУХ АНТРОПОЦЕНТРИЧНОЇ ФАЗИ ЦИВІЛІЗАЦІЇ: ПІЗНАННЯ ФЕНОМЕНУ «КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА»

Гуманітарне пізнання антропоцентричної фази цивілізації через феномен «кризового суспільства» номінує постнекласичні сценарії оптимізації історичних парадоксів. Філософія принципів саморегулятивності людини, що онтологічне сполучені духовною елітою, відтворює дух свободи, зміцнює європейську цивілізаційність позиції соціальних акторів. Критичний розгляд змагання моделей розвитку українського суспільства і стратегій, які запроваджені для вирішення проблем збереження цивілізованості держави, соціуму, людини, пов'язані навіть із військовим захистом гідності історичної нації та надією на щасливе майбутнє всіх складових молодого демократичного суспільства. На шляхах оптимізації діє дух актуалізації онтологом процесу соціокультурних змін. Націотворення тоді трансцендує дії філософів і політиків стосовно захисту історичності нашого народу, який попри гібридних ускладнень, спроб анексії Криму і Донбасу може вивести власну «стежку» у здійсненні соборності держави у душі демократично - патріотичних перетворень.

Модель оптимальної європейської демократії, завдяки системному підходу до інформаційних проблем європейського простору, відтворює адекват політичній нації. Дух надії виникає в суспільстві, яке намагається поступово опанувати критеріями «еталонної цивілізації». Якщо дивитись на зміни, що супроводжують сучасний розпад неосталінізму, суттєво впливаючи на будь-яку глобальну чи локальну кризу етносоціальних відносин, можна побачити, що все починалось з руйнування стереотипів, створення духу гуманітарних цінностей на користь національних ідеалів. Логіка становлення політичної надії спрямована проти малоросійської меншовартості, яка, обожнюючи міфологеми про «імперську націю», котра оперує нібито субстанціальними поняттями, такими як «національне життя», «історичний час», «історичний етнос», але відкидає їх врешті – решт на «трансцендентне узбіччя». Дух соціокультурного простору в європейському вимірі є не стільки сукупність філософських ідеалів, скільки антропоцентризму гуманітарних цінностей, це базова фундаментальна

властивість онтології молодої людини як ідеальної особистості.

Діалектика духу цивілізованості носіїв європейської культури в антропологічній фазі є основою не тільки професійного довголіття, а й життєвого благополуччя, навіть під час вільної чи невільної зустрічі «маленького українця» з вимогами «екстремалів кризового буття». Всі ці зміни історичного процесу призводять до того, що об'єктивно стають затребуваними такі специфічні характеристики духовності людини як шляхетність, професіоналізм, патріотизм, креативність, інформативність, віктимність громадської активності, які можуть сприяти прогресивному розвитку суспільства і особистості, збереженню вільного життя і виживанню локально - етносоціальних утворень навіть у військових умовах. Практика становлення системи європейських цінностей і соціокультурних перетворень свідчить, що коли в соціумі порушуються умови формування гармонії відносин «громадянин – держава» і послаблюється етносоціальна взаємодія, то дезорганізується і розхитується увесь державно-соціальний організм. Держава, суспільство, людина перестають бути цілісною системою, «єдиним тілом», порушуються субстанційно - кореляційні зв'язки між усіма складовими інформаційного поля, освітосферою та філософсько - інноваційною діяльністю. Але, попри негативного замовчування про суперечливий розвиток особистості і про кризовий соціум, у добу соціокультурної трансформації відзначається рельєфне зростання значення проблеми антропології гуманітарних цінностей, що полягає у розкритті громадського розуміння аспектів комунікативно-інформаційного усвідомлення сенсу діалектики поточного моменту, визначення аксіологічних вимірів інформації та інформатизації. Гуманітарна освіта, у такому разі, навіть коли дуже критикує небезпечні прояви сфери управлінської діяльності, є необхідним моментом громадських зрушень за умов глобальної кризи та потребує від людини-фахівця пошуку внутрішньої правди, і високих зразків філософської культури, одержання індивідом особливих лицарських якостей, засвоєння категорій близьких до релігійних (почуття особистої гідності, відповідальності, духу свободи, постійного самоочищення і любові до Вітчизни, до ближнього). Реформатори впевнені у тому, що метафізика історії обумовлює становлення суб'єктів євроінтеграції, а українська політична нація може цивілізовано діяти, тобто еволюційно долати кризовий стан націотворення, попри «закону штучного відтворення хаосу глобальних систем» тощо.

Філософське осмислення змісту етнонаціональних і моральних цінностей теж має важливе духовне значення, що притаманне для ефективної професійної підготовки та успішної діяльності майбутніх спеціалістів, тому що дух політичної нації ще не пронизує весь цикл навчання у середній та вищій школі, оскільки великий вплив пізнавальної і суспільної активності на стан громадян - патріотів має іноді несприйняття на рівні одинично - локального проявів філософом позитивізму та утилітаризму процесу виховання, знижуючи комунікативно - інтелектуальні критерії, щодо статусу цивілізованої особистості. Яким чином оптимізувати соціальну поведінку членів колективу в освіті та науці як у кризових ланках суспільства, так і в побутовій сфері? Тільки на основі гуманітаризації та підвищення рівня громадянської культури можна

спробувати знайти модель виходу з кризи.

Проблеми громадянської культури автор розглядає як антропологічне - комунікативне цілісне втілення духовних ідеалів сучасного розвитку світу, що якісно впливає на моральні чесноти цивілізаційного втілення філософом освіти, зокрема у пошуках алгоритму соціальної надійності захисників реформування зразків високотехнологічної професійної діяльності. Антропологізація має насамперед встановлену практикою мету України - на рівних конкурувати з високорозвиненими країнами та, відповідно до неї, поступово розвиватися за циклом еволюційного становлення цивілізаційних важелів буття, вплинувши на досягнення оптимального рівня найвищого розвитку культури та мистецтва. Тоді дух антропологізму стимулює всі існуючі у цивілізованій людині соціокультурні можливості, які закладені власною політичною нацією. Громадянське суспільство поступово реалізує свій духовний потенціал, нарешті на зламі ХХ-ХХІ століть, долає деякі бюрократичні перешкоди, часто - густо маючи обмежений доступ до субстанційного впливу носіїв цивілізаційне - патріотичних сил, без чого не можлива подальша еволюція софократії, людини та демократичного суспільства. За традицією, означену добу розвитку антропологізації громадянської культури, автор розглядає як «стадію цивілізаційного розквіту» українського суспільства.

Відмітимо у висновку, що у суспільстві діють певні закони функціонування культури, що формують дух цивілізованої людини, особливо в умовах кризового суспільства:

1. Закон єдності та своєрідності культури. Культура – сукупне колективне надбання людства. Усі культури всіх народів внутрішньо єдині і одночасно - самобутні та унікальні.

2. Закон наступності в розвитку культури. Культура – це історично успадкований досвід поколінь. Там, де немає наступності, немає культури.

3. Закон переривчатості та безперервності розвитку культури. У зв'язку зі зміною епох (формацій, цивілізацій) відбувається зміна типів культур – так з'являється переривчастість. Однак, ця переривчастість носить відносний характер, на відміну від абсолютного характеру безперервності.

4. Закон взаємодії і співробітництва культур.

Виходячи з цих законів функціонування культури, ми можемо відзначити, що розвиток культури тісно пов'язаний з розвитком людини, особливо в умовах «кризового часу». Чим динамічніше розвивається культура, тим швидше людина знайде себе в житті, тому що культура відкриває нові обрії, нові ідеї, нові можливості, нові реальності. Між людиною і культурою існує нерозривний зв'язок, що не є підвладним будь - яким деструктивним процесам.

В гуманітарних науках новітнього часу через феномен «кризового суспільства» визначаються такі закономірності антропоцентричної фази цивілізації:

1. Іде еволюційний розвиток творчих антропологічних цінностей постнекласично - метафізичного контексту буття, скоординовані та інтегровані у синкретичну цілісність екзистенціали концептів метафізики свободи «нового дискурсу» та систематизовані критерії етносоціального пізнання, що виявляють

зміст духовної синергії, як системоутворюючого концепту цивілізованого імперативного відтворення української ідеї.

2. Розширено поле рефлексії метафізики свободи, завдяки предметному розгляду проявів моральності патріотів, як проблемного виявлення ціннісно-смыслового модусу національної ідеї, що дозволяє провести критичний аналіз етичних можливостей, як каналу вільного відтворення філософської рефлексії, зокрема для трансляції екологічних цінностей в соціокультурному просторі націотворення.

3. Узагальнено специфіку системних засобів і методів освітнього розкриття сутності феномену національної свободи, виявивши багатогранний контекст поняття «пасіонарний імператив», що сприяє всебічності та конкретності дослідження проблеми «протирич та особливостей напрямків боротьби за свободу українського націотворення» в якісно зміненому геополітичному, екологічному, соціокультурному і моральному середовищі. Реалізація чинників ноосферно - екологічної саморегуляції пов'язана з перспективами відродження європейського рівня соціокультурних цінностей етносоціальної свідомості, що наближає час історичного компромісу пасіонарних еліт.

4. Доведено положення про трансцендентний вимір єдності офіційної та опозиційної діяльності «партії влади», що виявляє характер впливу носіїв «історичної харизматичності» на соціокультурну перспективу, виявивши тимчасову обмеженість дій прихильників націонал-нігілізму, зокрема «малоросійської меншовартості». Така позиція може бути еволюційне перебореною через відродження соціальних форм свободи історичної нації та громадянського суспільства.

5. Определена категорія «національна ідея», завдяки чому суспільство адекватно реагує на знакову обмеженість «примусової гібридизації» на пострадянському просторі, оскільки «войовниче змагання сусідів» є застарілою формою імперської українофобії, варварського насилля, що гальмує європейський шлях розвитку. Оптимальним є шлях досягнення ідеалів «сім'ї великій, вільній, новій» (Великий Кобзар).

6. Виявлено те, що міжкультурна комунікація як атрибут соціокультурної життєдіяльності суспільства дозволяє еволюційне подолати екзистенційну ситуацію відчуження звичайної людини у суверенному суспільстві. Показано наскільки гріховні прояви дії «природофобів», також і те, що можна їх нейтралізувати за рахунок жорсткого обмеження суперцентралізації влади та регіонального «бюрократичного зволікання» з якісним оновленням кризового соціуму, оскільки патріотичний рух якісно відновлює цивілізаційну єдність політичної нації - історичного народу України як на Сході, так і на Заході.

Список використаних джерел

1. Аксьонова В.І. Міжкультурна комунікація як атрибут соціокультурної життєдіяльності суспільства. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: Зб. наук. пр. за ред. проф. Воронкової В.Г. Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2011. Вип.45. С.128-141.

2. Аксьонова В. І., Скловський І. З. Гуманістичний контекст соціокультурного простору України. *Наукове пізнання: методологія та технологія*. Наук. журн. 2015. №2 (35). С.12 -16.

3. Атаманюк З.М. Український контекст свободи особистості як цінності сучасного українського суспільства. *Матеріали V Всеукраїнської інтернет-конференції* 12-13 травня 2017 р. Освіта та соціалізація особистості. Одеса, Запоріжжя: ДЗ «ПНПУ» - КПУ, 2017. С.12-13.

4. Бердяев Н.А. Человек и машина (проблема социологии и метафизики техники). *Вопросы философии*. 1989. №2. С. 147-162.

5. Борінштейн Є.Р. Соціокультурна толерантність у сучасному українському суспільстві. *Глобальні проблеми сучасності у контексті історико-філософського знання*. Одеса: ДЗ «ПНПУ імені К.Д.Ушинського», 2016. С.13- 27.

Бальбуза Олена Миколаївна (м.Одеса) – PhD психології, методист Одеського обласного ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Війна, Росії проти України, яка сьогодні відбувається, демонструє нам використання поєднання класичних методів ведення бойових дій, а саме: партизанські дії, диверсійні групи, тероризм, інформаційна війна та кібервійною і спрямована на досягнення раптовості, перехоплення ініціативи, дестабілізація населення та військових. здобуття й психологічної переваги. Саме тому сьогодні стають актуальними питання психологічної підтримки військовослужбовців.

Науково-теоретичною основою організації й проведення психологічної роботи у Збройних Силах (ЗС) та інших військових формуваннях України є військова психологія, що узагальнює й конкретизує зміст інших галузей психології стосовно до умов військової діяльності.

Психологічна робота є найважливішим елементом системи морально-психологічного забезпечення різних аспектів життєдіяльності військовослужбовців і здійснюється на оперативному і тактичному організаційних рівнях.

Питання підготовки кадрів для структур соціально-психологічної служби (СПС), структур виховної роботи (ВР) ЗС України знайшли часткове висвітлення в дослідженнях В. Баранівського, В. Безбаха, М. Ковтуна, В. Марценківського, М. Нецадима, О. Поповича, О. Пошедіна, Я. Романовського, І. Сокаля. Окремі аспекти підготовки офіцерів структур СПС (ВР) відтворені в дослідженні автора [4].

У розвиток військово-психологічного знання зробили вагомий внесок українські вчені. Готовність особистості до діяльності в особливих умовах і